

طرح نو آدر زندگی مدرن امروز کمتر کسی است که از شبکه‌های اجتماعی موبایلی چیزی نشنیده باشد. اکثر کسانی که گوشی تلفن همراه هوشمند دارند، نرم‌افزارهایی مثل واتس‌آپ، لاین، تلنگو، اینستاگرام، تلگرام و... را می‌شناسند و زیاد یا کم از این نرم‌افزارها استفاده می‌کنند و به نوعی در این محیط‌ها فعال هستند. پیش از این که نسل جدید تلفن همراه با چنین قابلیت‌هایی در میان مردم مرسوم و محبوب شود، شبکه‌های اجتماعی موبایلی چندان در جامعه شناخته شده نبوده‌ولی امروز می‌بینیم که بسیاری از مردم زمان زیادی از روز را صرف حضور فعالانه در این شبکه‌ها می‌کنند. مخصوصاً به افراد دیگر، این امکان را هم به کاربر فرستادن مطلب، تصویر، ویدیو و آهنگ به‌طور خصوصی یا مستقیم مورد نظرشان را در گروه‌ها برای همگروهی‌هایشان به اشتراک بگذارد. ایرانی‌ها از این قابلیت خیلی استقبال کرده‌اند. از گروه‌های فامیلی، دوستانه، همکلاسی‌های مدرسه یا

دانشگاه و جمع‌های پسرانه و دخترانه گرفته تا گروه‌های رسمی‌تر و تخصصی‌تر مثل گروه فعالان رسانه‌ای، فعالان حقوق زنان، روانشناسان و کارمندان بانک؛ یک نفر به‌عنوان ادمین یا مدیر، گروهی را راه می‌اندازد، عنوانی برایش انتخاب می‌کند و براساس فضای گروه و اعضایش، مطالب مختلفی به اشتراک گذاشته می‌شود. محتوایی که در این فضا رد و بدل می‌شود هم، بسته به نوع فضا و افراد حاضر در آن گروه‌ها متفاوت و بسیار متنوع است. در واقع عنوان گروه و افراد عضو، چارچوب مطالب ارسال را از نظر عرف اجتماعی تعریف می‌کند. از جوک‌های مبتذل و لطمه‌های قومی و نژادی و بسیاری از مضامینی که بار اخلاقی منفی دارند که عبور کنیم، به‌طور کلی عاشقانه‌ها، جملات زیبا، کلام بزرگان ایران و جهان و مطالبی با مضمون مثبت‌اندیشی و انرژی مثبت یا داستان‌های کوتاه عبرت‌آموز، مضامینی برای تغییر سبک زندگی و توصیه‌های سلامت، حجم زیادی از محتوای پیام‌های شبکه‌های موبایلی را به خود اختصاص می‌دهند. مضامینی

که یا بسامع منتشر می‌شود یا بدون منبع؛ مشخص هم نیست که سرچشمه این مطالب چه کسانی هستند و اولین بار توسط چه کسانی تولید می‌شود. البته این که جملات نغز و شعرهای عاشقانه یا توصیه‌های بهداشتی و سلامتی از چه منابعی می‌آیند و در این شبکه‌ها دست به دست می‌چرخند، شاید چندان مهم نباشد چون این فقط یک طرف‌فصله این فضاهاست. طرف دیگر ماجرای محتوای شبکه‌های اجتماعی موبایلی، اتفاقات روز جامعه است و مردمی که هر خبر و شایعه‌ای را بدون توجه به درست یا غلط بودنش برای هم ارسال می‌کنند؛ به‌طوری که اکثر مسائل روز اعم از اخبار سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در این شبکه‌ها منتشر می‌شود و جالب اینجاست که برخی رویدادها قبل از این که از کانال‌های رسمی به اطلاع عموم برسد، در این فضاها رد و بدل شده است. بیشتر آنها بدون ذکر منبع رسمی و معتبر است. همین پروسه بازاریابی و تحلیلی‌های همه‌جوره را داغ می‌کند. مردم از آنند در این فضا در

مورد مسائلی که دغدغه‌شان است صحبت کنند، موضوعات را تحلیل کنند و حتی مسئولان را به چالش بکشند. یکی از جدیدترین رویدادهایی که تا حد زیادی تحت تأثیر اخبار منتشرشده در شبکه‌های موبایلی قرار گرفت، مرگ مرتضی پاشایی و تجمع هزاران نفری مردمی در مراسم تشییع پیکر او بود. در حقیقت تأثیر پذیری مردم از محتوای موضوعاتی که در شبکه‌های مجازی مطرح می‌شود بسیار زیاد است، چون این نوع ارتباطات میان فردی است و هر محتوایی تولیدشده از دل مردم برآمده است و به عبارتی نوعی رابطه افقی است نه از بالا به پایین. پس مردم به آنچه در این فضا منتشر می‌شود، اعتماد کرده و آن را باور می‌کنند، حتی اگر منبع رسمی هم نداشته باشد. شاید این استقلال عظیم مردم ایران در استفاده از قابلیت شبکه‌های اجتماعی موبایلی به همان خلأ وجود نهادهای مدنی در کشور برمی‌گردد. بد نیست نمونه‌هایی از مضامین منتشرشده در شبکه‌های واتس‌آپ، واتس‌آپ، لاین و تلگرام را بخوانید.

حذف سر که از غذا

حذف سر که یکی از ظلم‌هایی است که توسط گروهی از پزشکان دامن زده شده است. تحت این عنوان که سر که برای اعصاب مضر و سبب زخم معده می‌شود، در صورتی که رازی، رساله‌های تحت‌عنوان رساله سر که دارد که هزار خاصیت برای سر که بیان کرده است. طبق تحقیقات، سر که در کاهش کلسترول، چربی و قند خون، نقش بسزایی دارد. همچنین سر که سبب گشاد شدن عروق و بهتر شدن جریان خون می‌شود؛ به هضم غذا کمک کرده و صفرها بر است؛ ضد عفونی کننده و موجب از بین رفتن رسوبات و املاح مضر است. نکته: طبیعت سر که سرد است و افراد بلغمی و سوداوی باید در مصرف آن دقت کنند.

۱۳

یکی از دوستان می‌فرماید: تو که می‌دونی همه مردها خیالت می‌کنن، پس یا به پولدار ازدواج کن.

گر به کردن تو کافی شاپ‌های پاریس بهتر از گریه کردن تو آشپز خونه‌خونه کرایه‌ای است.

۱۴

یارو میره رادیولوژی جواب عکسشو بگیره، دکتره بش میگه ببین بازوت شکسته بود بافت خودشاپ واست درستش کردم که از تو پوئده نفهمه

۱۵

همین اینترن تو می‌بینید که اینقدر سرعش افتضاحه...

۱۶

خدا یا میشه امشب که خوابیدم فردا صبح بیدار نشم؟

۱۷

فقط کافیه به چیز اوربور و اشتباهی بفرستی؛ در کسری از ثانیه سند میشه اونام که سالی دوازده ماه Off بودن بپهویی on می‌شن می‌بینن!

۱۸

خدا یا میشه امشب که خوابیدم فردا صبح بیدار نشم؟

۱۹

خوردن ماست و دوغ همراه با غذاهای گوشتی مصرف هم‌زمان ماست و غذاهای گوشتی، یکی از ممنوعات است. طبق گفته حکما، مصرف هم‌زمان ماست با غذاهای گوشتی علاوه بر این که تولید بلغم می‌کند، موجب فساد گوشت در معده و در برخی موارد بروز لک و پیس می‌شود.

۲۰

حذف سبزی از سفره و جایگزینی سالاد طبع اغلب سبزی‌ها گرم است و به هضم غذا بسیار کمک می‌کنند. سبزی‌های سرشار از مواد معدنی و ویتامین هستند؛ همچنین به علت دارا بودن فیبر، مایع بویست می‌شود. اما سالاد بر خلاف سبزی، طبع سردی دارد و هضم غذا را (بر خلاف تصور مردم) مختل می‌کند.

۲۱

نکته: بهترین ماده جهت شست‌وشو و ضد عفونی سبزی، سرکه و نمک در آب است

۲۲

مصرف پنیر به تنهایی و در وعده صبحانه مصرف پنیر به تنهایی بسیار مضر است و بلغم‌زاست خوردن پنیر به تنهایی و در وعده صبحانه، فردا دچار رخوت، سستی و بی‌حالی می‌شود. اما سبزی‌ها را با کاهش تمرکز ذهن می‌کند. بهترین زمان مصرف پنیر، وعده شام و به همراه مصلحات آن (گردو، زیره، سیاه‌دانه و آویشن) است.

۲۳

آداب حضور در شبکه‌های اجتماعی هر چیزی را فوری share نکنید. هر چیزی را هر جایی پست نکنید. لطفاً از شدت آزادی بیانی که در گروه‌های مجازی وجود دارد، ذوق زده نشوید.

۲۴

اول از همه، اهداف گروه‌تان را مشخص کنید. هر کسی را به هر گروهی اضافه نکنید. حجم خبرهای بدی را که به اشتراک می‌گذارید خودآگاهانه و با وسواس کنترل کنید!

۲۵

گاهی تماشاگر باشید. واکنش سریع نشان ندهید. همیشه حواس‌تان باشد که چه پست می‌کنید. مطالب متناسب با مخاطب پست کنید.

۲۶

دعواکن... ولی با کاغذت اگر از کسی ناراحتی؛ یک کاغذ بردار و یک مداد هر چه خواستی به او بگوئی، روی کاغذ بنویس. خواستی هم داد بکشی تنها سبب کلمات را بزرگ کن نه صدایت را...

۲۷

آرام که شدی، برگرد و کاغذت را نگاه کن. مدیریتان یک غذاخوری دار.

وقتی مردم خوراکی و حشانش را خود می‌پزند

از مثبت‌اندیشی و عاشقانه‌ها تا تحلیل مسائل روز و نظر به پردازی

- همیشه حواس‌تان است که غذای خوبی به مردم بدهد. او می‌گوید: در غذاخوری ما از گوشت حیوانات پیر استفاده نمی‌شود و هر چه ذبح می‌کنیم کره الاغ است که گوشتش ترد و تازه است و کبابش خوب در می‌آید. او حتماً چک می‌کند که کره الاغ‌ها سالم باشند و گرنه آنها را ذبح نمی‌کند. می‌گوید: ارزش یک لقمه نان حلال از همه پول‌های دنیا بیشتر است! آدم باید حلال را حرام نکند. می‌گوید: تا پول آدم حلال نباشد، برکت نمی‌کند. پول حرام بی‌برکت است. و این حکایت برخی لقمه‌های حلال است...
- سوار تاکسی بین شهری شدم، مسیر تهران و... بود. اصلاً با راننده درباره مقدار کرایه صحبتی نکردم از بابت پول هم نگران نبودم. اما وسط‌های راه که ببیان بود، دست کردم تو جیب راست سلوارم که کرایه راننده رو بدم ولی نبود!
- سبب چپ نبود... جیب پیر هنم! نبود که نبود... گفتم حتماً تو کیفمه! اما خبری از پول نبود... به راننده گفتم: اگر کسی را سوار کردی و بعد از طی یک مسیری به شما گفت که پول همراهم نیست، چیکاری کردی؟! گفتم: به قیافه‌اش نگاه می‌کنم! گفتم: الان فرض کن من همان کسی باشم که این اتفاق برایش افتاده! یکدفعه کمی از سرعت کم کرد و نگاهی از آینه به من انداخت و گفت: به قیافه‌ات نمید که آدم بدی باشی می‌سونمت...
- زندگی را باید از «گرگ» آموخت و بس! گرگ با هم‌وعانش شکار می‌کند! خومی گیر، زندگی می‌کند! ولی چنان به آن‌ان بی‌اعتماد است که شب هنگام خواب، بایک چشم باز می‌خوابد! شاید گرگ معنی رفقت را خوب درک کرده است...
- خودت باش! به اعتبار هیچ شانه‌ای اشک نریز، به اعتبار هر اشکی شانه نباش! آدمی به خودی خود نمی‌افتد، اگر بیفتد از همان سستی می‌افتد که تکیه کرده است!
- زندگی کوتاه است پس بیایید بگوییم به هم دوست می‌دارم کار دشواری نیست و بیایید بخندیم به غم‌ها یا هم حیفان از آن اوقاتی که غم و غصه شود همدم ما من و تو می‌دانیم درد و غم و رنج و غم و اندوه همه در گذرند آنچه می‌ماند و زیباترین وقای من و توست
- زندگی یعنی عشق عشق را تازه کنیم عشق را با همه قلب خود اندازه کنیم زندگی کوتاه است...
- موضوع انوشاه: «ان حلال، نان حرام!» آقاقتی یک ماست‌بندی دار. او همیشه پول آب مغازه را سسر وقت می‌دهد تا آبی که در شیرها می‌ریزد و ماست می‌بندد حلال باشد. او می‌گوید: آدم باید یک لقمه نان حلال به زن و بچهاش بدهد تا فردا در سرش را گذاشت روی زمین و عمرش تمام شد، پشت سرش بدو برآید.
- مدیریمان یک غذاخوری دار.

یادداشت

مردم، هوشیار هستند

در این فضا، ذینفع نیست. برخلاف رسانه‌های دولتی و حاکمیتی که افرادی ذینفع هستند و از آن بهره‌برداری می‌کنند. در شبکه‌های مجازی، لزومی ندارد کسی دروغ بگوید؛ ممکن است عده‌ای دروغ بگویند و شایعاتی را دامن بزنند؛ اما ضرورت و نفعی برای این کار در فضای مجازی وجود ندارد. حتی اگر کسی چنین حرف نادرستی را بیان کند که با واقعیت در تناقض باشد، مردم قطعاً واکنش نشان می‌دهند و با حرف‌ها، سخنان و نظر اتشان، او را گلوله باران خواهند کرد. در حال اصلی‌ترین دلیل رجوع مردم به اخبار و مطالب موجود در فضای مجازی، اعتماد به این موضوع است که آزادی کامل در آن وجود دارد. طرف دیگر قضیه هم صادق است؛ یعنی نه تنها مردم به این فضاهای ارتباطی مجازی اعتماد می‌کنند، بلکه در کشورهای مختلف به رسانه‌های دولتی اعتماد نمی‌کنند یا اعتماد کمی دارند. چرا که این رسانه‌ها، متمرکز هستند و این تمرکز به معنای فقدان اعتماد مردم به صحت خبرهای منتشر شده در این رسانه‌هاست.

اگر بخواهیم مقایسه‌ای در این زمینه میان کشور خودمان و سایر کشورهای اروپایی و آمریکایی انجام بدهیم، می‌بینیم که در آنجا، برعکس، مردم اعتماد زیادی به رسانه‌های عمومی دارند. دلیلش هم دقیقاً این است که رسانه‌ها در این کشورها، متمرکز نیستند؛ بلکه رقابتی و در دست نهادهای خصوصی و سرمایه‌داری هستند. لذا این رسانه‌ها سعی می‌کنند اخبار صحیح و موثقی را به گوش مردم برسانند؛ چرا که اگر کوچکترین حرف خلاف واقعی از رسانه‌ای سر بزنند، صد رسانه دیگر پیدا می‌شوند که آن رسانه را به نقد می‌کشد. اساساً فضای رقابتی در آن سامان اجازه خطا نمی‌دهد زیرا رقابت در کمین هستند. به همین دلیل رسانه‌ها سعی می‌کنند، لاقلاً برای حفظ وجهت و جذب مخاطبانشان، اخبار درست را بیان کنند. لذا فقدان اعتمادی که این‌جا به رسانه‌های سراسری شاهد هستیم، در آن‌جا وجود ندارد، یا کمتر به چشم می‌خورد.

باید به شبکه‌های مجازی و مردم، اعتماد کرده باید بدانیم که مردم می‌توانند خودکنترلی انجام دهند. باید خودشان، به‌صورت خودجوش و خود خواسته، در این فضاها شرکت کنند و کنترل اخبار و محتوای منتقل شده را به دست بگیرند. نه تنها نباید این فضا را محدود کرد؛ بلکه باید به توسعه آن نیز کمک کنیم. با این کار، به مردم این فرصت را می‌دهیم که خودشان به‌دروغ‌گویی و شایعه‌سازی عده‌ای پاسخ بدهند و صحت و سقم محتوای منتشرشده را خود، تشخیص دهند.

ادامه از صفحه ۹

باید به شعور مردم اعتماد کنیم

• آ با محتوای پیام‌هایی که این روزها حداقل در ایران میان مردم به ویژه نسل جوان رد و بدل می‌شود را مثبت می‌دانید؟ خیر، هرگز همه پیام‌ها را مثبت نمی‌دانم. البته مثبت و منفی بودن یک موضوع کلی نبوده و امری نسبی است. نمی‌توان گفت که همه پیام‌ها منفی بوده و دارای آسیب است یا برعکس. از سوی دیگر مطالب بی‌محتوا و حتی منفی در یک فضای آزاد خود به خود حذف شده و مطالب مناسب‌تر ماندگار می‌شوند. ما باید به عقل و شعور مردم اعتماد کنیم و آنگاه شرایط و حتی منافع خود یک موضوع را منفی می‌پذیریم که آنها قدرت درک مطالب صحیح و ناصحیح را دارند. برخی اوقات ما براساس شرط و حتی منافع خود یک موضوع را منفی می‌دانیم که این ارتباط اگر کنترل شده نباشد، ممکن است که به فجا‌عی هم منجر شود. به‌طور قطع جوانی که از این آسیب‌ها مطلع است، هرگز تن به ارتباط کنترل نشده و استناد دانشگاه مثبت بدانم، اما یک جوان نغم مرا قبول نداشته باشد. هرگز هم نمی‌توان گفت که نظر من یا این جوان به‌طور قطع صحیح و

افشار نادری
جامعه‌شناس

زمانی که افراد به‌عنوان یک عضو در شبکه‌های مجازی و ارتباط جمعی مثل واتس‌آپ، واتس‌آپ و فیس‌بوک شرکت می‌کنند، باید به این نکته التفات داشته باشند که هر فرد دیگری نیز در هر جای دنیا امکان حضور و عضویت در این شبکه‌ها را دارد. همه این افراد برای خود، اندیشه‌ها، ایده‌ها، آرزوها و احساساتی دارند که عده‌ای مایل هستند این اندیشه‌ها را با دیگران به اشتراک بگذارند. یعنی این امکان برای همه افراد فراهم شده است که در صورت تمایل، در این گروه‌ها عضو شوند. اما نکته مهمی که در این میان وجود دارد، این است که هیچ‌کس مجبور نیست که در این گروه‌ها، لزوماً اظهار نظر کند. به‌طور مثال، بسیاری از افراد و دوستان، مسرا در گروه‌هایی عضو کرده‌اند؛ اما من در آنها اظهار نظری نمی‌کنم. ولی اگر کسی دوست دارد ایده‌ها و نظراتش را به اشتراک بگذارد، این امکان برایش وجود دارد. هیچ فرد یا گروهی نمی‌تواند وارد حوزه شخصی افراد عضو در این شبکه‌ها شود و آنها را مجبور به عضویت در گروهی یا لغو عضویت از گروهی بکند. هیچ‌کس نمی‌تواند به دیگران بگوید که در چه برنامه‌هایی شرکت کند یا نکند. اگر چه در این شبکه‌ها، همان‌طور که گفته شد، از همه اقشار، گروه‌ها و افراد مختلف اجتماع، حضور دارند؛ افراد خوب و بد؛ با اخلاق و بی‌اخلاق؛ مذهبی و غیرمذهبی و ممکن است عده‌ای از این افراد، بخواهند شایعه یا دروغی را اشاعه دهند؛ اما باید این را بدانیم که شهروندانی که در این گروه‌ها حضور دارند، هوشیار هستند؛ از عقل و منطق برخوردارند و فساد خود را تشخیص می‌دهند. آنها می‌دانند که چه چیزی صادق است و چه چیزی کاذب؛ چه چیزی حقیقت دارد و چه چیزی حقیقت ندارد. تجربه نشان داده است که مردم، بیش از رسانه‌های دولتی مثل رادیو و تلویزیون، به شبکه‌های مجازی اقبال نشان می‌دهند. دلایل پیچیده‌ای برای این موضوع وجود ندارد. یک دلیل برای این موضوع در کشورهای مختلف این است که مردم می‌دانند در رسانه‌های دولتی، نظرات وجود دارد و می‌توانند گفته‌ها و نظرات آنها جهت‌دار استفاده شود. استفاده‌ای که ممکن است در مسیر نفع حکومتی خاص باشد یا در کشور ما مورد استفاده جناحی خاص قرار گیرد. اما همه می‌دانیم که در شبکه‌های مجازی، هیچ نظارتی وجود ندارد، لذا هیچ‌چیزی برای این رسانه‌ها منصور نیست؛ چرا که اساساً کسی

سفر، خاطره، دوستی، رابطه، عشق و...